

Toegroeien naar duurzaamheid & solidariteit

'Groeien' en 'toe-groeien' verschillen net zoveel van elkaar als 'geven' en 'toe-geven', maar dan wel net andersom. Geven kent van huis uit een bewuste gerichtheid op anderen. Toe-geven betekent je neerleggen bij hoe het nu eenmaal in de wereld toe-gaat. De hooggeprezen economische groei in onze westerse wereld kent vooral het karakter van 'toe-geven' en nauwelijks van 'toe-groeien'. We leggen ons neer bij hoe het in een expanderende markteconomie nu eenmaal toegaat, een economie waarin de sterksten de concurrentieslag winnen, de welvaart in de wereld ongelijk verdeeld is en blijft, en voor de toegang tot grondstoffen en energie het principe geldt dat wie het eerst komt het eerst maalt, tot aan de Noordpool toe.

In de op 10 januari gehouden bijeenkomst over economische groei in Tilburg (*) groeide als gemeenschappelijke overtuiging dat dit gehele patroon van 'vanzelfsprekende' economische groei zo snel mogelijk moet worden vervangen door een patroon van een bewust toegroeien naar duurzaamheid en solidariteit. Want groei-zoals-die-nu-eenmaal-gaat kan niet meer; die begint af te stuiten op onverbiddelijke grenzen. Grenzen die de waas uiteenrukken dat je tegelijkertijd maximaal voor je eigen materiële welvaarts groei kunt zorgen én voor de natuur en voor de arme medemens. Dat in het Westen gangbare bijgeloof breekt nu stuk op de harde realiteit. Elke extra materiële groei in het Westen kaapt immers meer grondstoffen en energie weg voor de ogen en de magen van de armste landen. Dezelfde hogere groei zorgt ook voor een hogere uitstoot van broeikasgassen en voor een verdere opwarming van de aarde - met de grootste schade voor de al arme landen en gebieden. Nu al wentelen meer mensen op de wereld zich in overvoeding (1 miljard) dan er aan ondervoeding (850 miljoen) lijden en mogelijk ook doodgaan.

Markten, zo berekende Jan Tinbergen eens, hebben geen langere tijdshorizon dan 7 à 8 jaar, en kunnen dus nooit als definitief kompas voor langere-termijn-problemen dienst doen. Maar hoe vreemd het ook mag klinken: daar zit ook een positieve boodschap in. Stel dat je de westerse economie bewust in het teken stelt van het toegroeien naar de vervulling van de echte behoeften in de wereld binnen de grenzen van wat aan grondstoffen en milieu beschikbaar is. Wedden dat de huidige spanningen rond het milieu en de internationale veiligheid afnemen? En daarmee ook de uit nood geboren migratiegolven? Duurzaamheid en solidariteit zijn realistisch. Toegeven aan de oppervlakkige wens van altijd meer groei is dat niet.

Bob Goudzwaard

Emeritus hoogleraar van de Vrije Universiteit van Amsterdam

(*) "Groei naar een duurzame en solidaire economie": Nederlands/Vlaamse conferentie over de urgentie van verregaande economische beleidswijzigingen. Zie voor nadere informatie: www.economischegroei.net

Bron: Werelddelen 39

Voor meer informatie: www.werelddelen.nl